

Vážené kolegyně a kolegové,

I letošní sjezd Human Brain Mapping se konal ve Florencii. Zvláštní konfrontace nejmodernějšího, co v neurovědách máme, s uměřenou krásou klasické renesance. Stovky posterů a přednášek zobrazovaly mozkovou aktivitu, když se hýbeme, cítíme, počítáme, čteme, píšeme (autor těchto řádků), ale i milujeme, nenávidíme, ošklivíme si, koukáme na kovbojku, přemýšlíme o čem přemýšlejí jiní, nic neděláme. To vše a mnohé jiné s velkou dávkou matematiky, fyziky, statistiky a představivosti, resp. přijímáním nepředstavitelného (v rámci individuálních schopností a matematického vzdělání). Exploze abstraktního myšlení, umožněna novými technickými prostředky (fMRI a další MR techniky), trochu móda, ale zejména optimistické vyhlídky. To vše spojeno s přílivem peněz na vědu v Evropě a samozřejmě v zámoří. Žádné kravaty, bujné kštiny, zájem, nadšení.

Renesance ve Florencii asi vykvetla nějak podobně. Ne z ničeho, skvělé umění se tam pěstovalo již dlouho, viz třeba o století dříve Giotto, Dante, Boccaccio... Smysl pro krásu snad mají Italové vrozený, kolem sebe antické památky. Ale přece, to, co se ve Florencii stalo v 15. století, nemá obdoby. Asi sto až sto padesát let zde vznikala díla umělecká, s mírným zpožděním i vědecká, která stále patří k tomu nejlepšímu, co lidstvo stvořilo. Malíři, sochaři, spisovatelé, filozofové jako Masaccio, Fra Angelico, Botticelli, Leonardo da Vinci, Michelangelo, Marsilio Ficino, Machiavelli, ale i Galileo... A desítky dalších. Proč? Úhrnná váha mozků ve Florencii sotva dosáhla tonáže šedé hmoty například na Žižkově nebo v Žabovřeskách. Přesto si troufám tvrdit, že přínos Florencie pro intelektuální rozvoj lidstva byl větší, než je přínos dvou jmenovaných sympatických čtvrtí. Možná větší než celé České resp. Slovenské republiky. Uvědomme si dobový kontext – Brunelleschi začal stavět první renesanční stavbu, nádherný naleziniec Spedale degli Innocenti, v roce, kdy husité rozbíjeli hlavy křižákům na Vítkově. To, co se tehdy ve Florencii stalo, umožnila šťastná souhra několika faktorů. Myšlení rozbořilo dogmatické přehrady středověku a otevřelo stavidla tvořivosti, společenské klima si žádalo investice do umění a vědy a současně prosperující společnost měla z čeho investovat, tradice krásna a úcty k vědění, neuvěřitelná koncentrace talentů, kterým však společnost nedovolila zapadnout. To vše by nestačilo, kdyby nebylo touhy po dokonalosti tvůrců, jejich nadšení, odvahy soutěžit.

Na závěr dovolu malý návrat k mým neuctivým poznámkám o tvůrčím potenciálu Žižkova (Žabovřesk). Pokud jste je chápali jako provokaci, nemýlili jste se. I my jsme rozbořili přehradu, myšlenkový kapitál teaurizovaný v dřívějších letech je nyní volný, dospívá generace, která již vyrůstala v éře informační revoluce. Společnost se hýbe a do naší vědy postupně přicházejí slušné peníze, národní i evropské. A úcta k vědění ve společnosti? Národní hrdost na úspěchy ve vědě? A na straně tvůrců nadšení, odvaha k intelektuálnímu dobrodružství, k soutěži? Uvidíme.

Na Vaše příspěvky se i s redakční radou těší

prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc.
předseda redakční rady